

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב אורי שהם
שופט בית המשפט העליון (בדימוס)

ב' סיון, תש"פ
25 מאי, 2020
מספרנו: 186/20/שלו

תמצית החלטה

ושוב על האיסור להפחית הוצאות לזוכה בתיק בשל אי הסכמתו להכרעה בדין על דרך הפשרה

תקציר: הנציב שב וחזר על עמדת הנציבות, לפיה אין להפחית הוצאות למי שזכה בפסק הדין, בשל אי הסכמתו בשלב קודם כי בית המשפט יפסוק בדין על דרך הפשרה, אף אם הצד שכנגד הסכים להתפשר.

1. עורך דין יצג מבטחת בתביעת שיבוב שהגישה נגד נהג רכב בתאונת דרכים. בפסק דינה החליטה הרשמת שדנה בתיק לקבל את התביעה וחייבה את הנתבע בהוצאות. בהקשר לכך כתבה הרשמת בפסק דינה, כי ההוצאות נפסקו על הצד הנמוך מאחר שהמתלונן, ב"כ התובעת, לא הסכים כי התיק יוכרע על דרך הפשרה ("שהיא הדרך המקובלת ברובם המכריע על תיקים העוסקים בנזקי פח") ואילו ב"כ הנתבע הסכים לכך. כמו כן, לדברי הרשמת, אילו הסכים ב"כ התובעת למתן פסק דין על דרך הפשרה כי אז היה ניתן פטור מתשלום המחצית השניה של האגרה, ועל כן אין הצדקה להשית הוצאה זו על הנתבע אף שהתביעה התקבלה.

2. בתלונתו לנציבות כותב המתלונן, כי הינו חבר בוועדת שיבוב בלשכת עורכי הדין, וכי מעולם לא נתקלו, הוא וחבריו באותה וועדה "בפסק דין אשר כותב שחור על גבי לבן – כי בית המשפט מעניש את הח"מ ומרשתו עקב אי הסכמה לפסק דין לפי סעיף 79א".

3. המתלונן סבור, כי אין להעניש את מי שלא הסכים לפסיקה על דרך הפשרה, על אף זכייתו בתביעה. וכך הוא מסיים את תלונתו –

"על הנציבות לקבוע סטנדרט חד משמעי שאינו משתמע לשתי פנים – בעל דין שאינו מסכים ל79א' לא ייענש בשום צורה שהיא. שימוש בסעיף 79א' היא זכות של בעל דין ולא חובתו. בעוד שכתובת פסק דין תמצית כפי שהמחוקק התיר למותב בתקנות סדר דין מהיר היא חובתו של מותב ואילו סעיף 79א' וקבלת הסכמה היא לא זכותו של מותב. כתיבת פסק דין תמציתי אינה עונש היא חלק מעבודתו של המותב – והח"מ סבור כי היא זכות. זכות לעשות צדק. זכות לסיים סכסוך בין אזרחים. זכות לסייע לחברה".

תגובת הרשמת

4. בתגובתה לתלונה כתבה הרשמת, כי "סוגיית הוצאות המשפט ושכר טרחת עורך דין היא בליבת שיקול דעתו של בית המשפט שדן בתיק ששוקל, בין היתר, את התנהגות הצדדים ובכלל זה דרך ניהול ההליך. על כן, ככל שהמתלונן סבור כי טעיתי בשיקולים בקביעת גובה שכר הטרחה או הוצאות משפט או כי מרשתו קופחה בסכומים שנפסקו לטובתה, כי אז הדרך פתוחה בפניו להשיג על פסק הדין בהליכי ערעור".

5. לגופה של החלטתה הוסיפה ומסרה הרשמת, כי "בפסק הדין לא צוין כי בית המשפט 'מעניש' את המתלונן ומרשתו עקב אי הסכמה לפסק דין לפי סעיף 79א, כפי שנטען בתלונה". לדבריה, "לא רק שהדבר לא צוין בפסק הדין אלא, שבוודאי אין ולא הייתה כל מטרה או כוונה 'להעניש' את המתלונן".

6. כן הוסיפה הרשמת: "ניהול תיקים מסוג זה [של 'נזקי פח' – א.ש.] 'לפי הספר' ללא כל הצדקה עניינית מן הסתם גורם לבזבוז זמן שיפוטי יקר, במיוחד בהינתן היקפם הגדול של תיקים מסוג זה המתבררים בבית המשפט, ולדעתי מותר לבית המשפט להביא זאת במערך שיקוליו. חשוב להדגיש כי למרשתו של המתלונן נפסק שכר טרחה לפי התעריף המינימלי המומלץ בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין, מכלל הסכום הפסוק [ראו תקנה 512(א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984]".

מסקנות והחלטה

7. הנושא עליו נסבה התלונה כבר הוכרע על ידי הנציבות בתלונה קודמת שנתבררה בה עוד בשנת 2017, על ידי הנציב הקודם, כב' השופט (בדימוס) א' ריבלין – ראו לעניין זה תמצית החלטה 305/17 מיום 21.6.17 "אין להפחית בשיעור ההוצאות, שיוטל בפסק דין על בעל דין לטובת הצד שכנגד, משום שהסכים להצעת פשרה של בית המשפט אשר נדחתה על ידי הצד שכנגד ואין לתעד בפרוטוקול את פרטיה של הצעת פשרה שנדחתה", בה ניתן לעיין באתר הנציבות באינטרנט.

8. וכך כתב הנציב הקודם –

"הכלל הוא, שאין כל מקום להפחית מן ההוצאות להן זכאי בעל דין, אך משום שסירב להיעתר להצעת פשרה של בית המשפט או משום שיריבו נתן לה את הסכמתו ... הדברים הובהרו עוד בע"א 412/62 אברהם נ' גרפינקל, פד"י יז 668, שם הטעים הנשיא (אז מ"מ הנשיא) אגרנט, שבעל דין שזכה בדינו זכאי לקבל את הוצאותיו כדי שלא יצא שכרו בהפסדו והיפנה לפסק דין אנגלי משנת 1903 בו

קבעה ערכאת הערעור, כי סירובו של בעל דין להסכים להצעת פשרה של בית המשפט אינו יכול לשמש צידוק להענישו בשלילת הוצאותיו (שם בעמ' 672). באחת הפרשות בהן דן שופט בית המשפט המחוזי בבאר שבע הביע בית המשפט תרעומת על סרבנותם של בעלי דין ופרקליטים להתפשר והוסיף, כי 'לכל אלה יש תרופה בדרך של הטלת הוצאות כבדות או של שלילת הוצאות אשר, לדעת, על בית המשפט לעשות בה שימוש נרחב, הן בהליכי ביניים והן בפסק הדין'. בית המשפט המחוזי קבע, כי 'בעלי דין העומדים על מימוש זכותם על ידי מיצוי בדרך של בירור משפטי, על כל שלביו – באותם מקרים שאינם ראויים לכך, או כאשר ניתן לממש את הזכות ללא בירור כזה ... חייבים לשלם את מחירה של עמדתם זאת' ומצא להפחית מהוצאותיו של בעל דין שלא הסכים להצעת הפשרה (המ (ב"ש) 1282/74 בנק טפחות משכנתאות לישראל בע"מ נ' החברה לפיתוח באר שבע, פ"מ תשל"ה (1), 426). אלא, שעמדה זו נדחתה על ידי בית המשפט העליון בערעור שהוגש על פסק הדין (ע"א 6/75 החברה לפיתוח באר-שבע בע"מ נ' המחסן למלאכה באר-שבע, פד"י כט(2) 632), מפי הנשיא (אז מ"מ הנשיא) זוסמן: 'יפה עשה השופט המלומד בהשתמשו בהשפעתו על הפרקליטים ובמאמציו ללמד אותם או מי מהם דין, ואילו הצליח להביא אותם לידי הסכם, בוודאי היתה באה עליו ברכתו של בית משפט זה. ואולם בענייננו איננו מוצאים צידוק לכך שהמערערת לא תזכה בהוצאותיה'.

בחוות דעתה 8/04 'הסדרת סכסוכים בפשרה או בפסק דין בדרך של פשרה' קבעה הנציבה לשעבר, כב' השופטת (בדימוס) ט' שטרסברג-כהן, כי בעלי הדין רשאים שלא להסכים להתפשר וכי אי הסכמתם 'אינה משליכה ואינה משפיעה על תוצאות המשפט'. תוצאות המשפט, משמע גם הוצאות המשפט."

9. הנציב ציין, כי אין לו אלא להסכים לדברים המצוטטים לעיל, ומשכך נמצאה התלונה מוצדקת.

10. כמו כן הוסיף הנציב, כי בנסיבות אלה, ומשקיים חשש כי עמדתה של הנציבות בסוגיה זו לא הופנמה די צורכה, הוא מציע למנהל בתי המשפט להפיץ החלטה זו בקרב השופטים והרשמים.

אורי שהם

נציב תלונות הציבור על שופטים